

BARSI HIRLAP.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számíttatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felelős szerkesztő és lapkiadótulajdonos
Dr. TÖRÖK MÓR.

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetések és pénzküldemények a kiadó hivatal címére küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

Ekéhez, magyar!

Irta: Dr. Nagy Emil orsz. képviselő.

Ősrégi magyar szokás szerint hajdan véres kardot hordtak körül a hazában, ha nemzetünket nagy veszély fenyegette, s a faji erők hirtelen tömörülésére volt szükség. Mikor ez a rémes árny végigvonult falun és városon, sietve gyülekezett fegyverbe a nemzeti hadsereg, hogy a szent hazát a poklok minden ördögével szemben is megvédelmezze, s jaj volt annak a korszaknak, a melyiket még a véres kard látása se emelt ki a megszokott közönyből. A sajómenti nagy katasztrófát megelőző időt is ilyennek jegyzi fel a történelem. Azóta a világ kereke nagyot fordult s ma már egynehány háborútól eltekintve nem fegyverrel, hanem a kultura nagy eszközeivel vívják meg a nemzetek a létért való küzdelmet. Ha a közegészségügyi szabályok helyesek s a nép jelleméhez alkalmazkodva okosan hajtják végre, ha a jogi törvények a becsületes törekvést kellő védelemben részesítik s megfelelően utasítják vissza a fondorlatos meggazdagodási vágyat, ha az állami terhek viselése arányosan van elosztva, ha a közoktatás nemesak magoltat, hanem a reális életre nevel, ha a népképviselők képzettséggel mennek a törvényt hozó

testületbe s nem a saját zsebüket, hanem a közjót tekintik, ha a bírák igazságosak, ha minden közhivatalnok szigorúan kötelességének él s a nép jólétét fáradságos munkával előmozdítani törekszik, ha az ügyvéd és orvos lelkiismeretesen teljesíti kötelességét s nem kapzsi, ha a kereskedelem becsületes s az ipar jó munkát szolgáltat, ha a pap, tanító, jegyző is erkölcsös s a fényűzéstől visszatartva komoly eselekvésre vezeti a falu népét, ha a birtokos nemesak szórakozásban találja örömét, hanem a népek morális és gazdasági vezetője, ha az anyák nem mulatni vágyók hanem gyermekeik táplálásának s nevelésének szentelik erejüket, akkor az az ország ép úgy fog virulni és gazdagodni, mintha hősei véres csaták borostyánát fűznék nemzetük győzelmes homlokára. A Rajna partján Coblenz közelében van a híres Niedwald Denkmal, szemben a Mosel szőke vizével s nagyarányu impozáns méreteivel Franciaország földjére tekint át. A német hadi dicsőséget hirdeti, de ma 33 év után, nem tenne már reánk különös benyomást, ha a véres csaták győzelmes idejét föl váltott kulturális eszközök impozáns ereje nem hirdetné, hogy a germán szellem a kultura végtelen háborújában is legyürte lefelé menő nagy ellen-

felét. E nélkül a háttér nélkül az az óriási nagy szobor — hogy hazai hasonlattal éljek — olyan lenne csak, mintha valaki ősei hosszú sorában gyönyörködik, de az ősi földet idegen kézre jutni engedi.

Ennek a vértelen modern hadviselésnek is megvannak a megdöbbentő katasztrófát éreztető momentumai. De ezt nem a körül hordott véres kard hirdeti, mert hisz itt nem a kard játsza már a főszerepet, hanem ennek a kulturális eszközökkel vívott nagy mérkőzésnek katasztrófát hirdető véres kardja: a statisztika. Ennek kell ma felrázni a szunnyadó lelkeket.

A magyar királyi központi statisztikai hivatal az idén riasztotta fel ilyen vészes jellel magyar fajunk és nemzeti államunk minden igaz barátját. Nem kisebb dolgot tett közzé, mint azt, hogy Magyarországon, Horvátország leszámításával, az önálló gazdaságot üző egyének száma 1890-től 1900-ig vagyis 10 év alatt 76650-el apadt. Ugyanis 1890-ben volt Magyarországon önálló birtokos, bérlő kisbirtokos, birtokos-napszámos, részes, földműves, majoros és kertész összesen 1613742. Ez a szám tíz év alatt 1537092-re apadt, tehát az önálló gazdák száma 76650-el csökkent. Östermelésből élő országban megdöbbentő jelenség ez. Hisz

TÁRCZA.

Élet.

Hogy el tud a ragyogó ég
Egyszerre borulni!
Honnan ma jó élet, erő:
Holnap erőt, éltet verő
Tűz-, jégnek kell hullni.

Hogy el tud a boldogságunk
Egyszerre oh, mulni!
Ma mégy hangos vigalomba,
Holnap néma sirhalomra
Kell sirva borulni...

Lámpérth Géza

Madmazel.

Irta: Heltai Jenő.

Azon az emlékezetes napon, amikor Margit az utolsó japáni esészenket is eltörte, az a korszakalkotó gondolat fogalmazott meg bennem, hogy végleg szakított a szobaleányi intézménnyel és madmazelt veszek a házhoz. Az uram, aki hála Istennek minden ötletemet kitűnőnek minősíti, nagy lelkesedéssel csatlakozott ehhez a tervhez is.

— Ilonka már négy éves, Pistuka meg három, teljesen megérttek tehát arra, hogy a francia nyelv rejtelmébe behatoljanak.

Én is négyesztendős koromban tanultam meg francziául...

Ezt mondta az uram, aki még máig sem tud francziául és soha nem is fog megtanulni. Kicsit rösteltem, hogy az uram ilyen műveletlen, de megvigasztalt az, hogy én sem tudok francziául. Ez így is van helyesen, egyetértés nélkül nincs jó házasság.

Abból indulva ki, hogy egyikünk sem tud francziául, szigorúan elhatároztuk, hogy csak olyan madmazelt fogadunk, aki a franczián kívül semmiféle más nyelven nem beszél. Csakhamar jelentkezett nálunk a helyszerzőné, egyuttal a tolmács szerepét is játszotta, mert a madmazel egy kukkot se tudott se magyarul, se németül.

Én elmondtam a helyszerzőnek, hogy miről van szó, ez a tekintélyes nő pedig, akin olyan brillánsok csillogtak, amilyenekben nekem száz év múlva sem lesz részem, lefordította a szavaimat francziára. A madmazel figyelmesen hallgatta, az uram pedig közben néhányszor helyesléssel bólintott és azt mimelte, hogy ő érti a helyszerzőnét. A madmazel csak annyit mondott: „Oui!” amire az uram meg én boldogan összenézünk, mert ezt megértettük. Azaz, dehogyan értettük meg! Mi azt hittük, hogy a madmazel azt mondta: „Igen!” holott a helyszerzőnő ezt az „Oui”-t a következőképpen fordította magyarra:

— A madmazel azt mondja, hogy ő nagyon szívesen lesz itt és a gyerekekkel

is szívesen foglalkozik, mert a nagyságról látja, hogy nagyon kedves és finom asszony és az ur is jó embernek látszik.

Ujra összenéztem az urammal. Mit tagadjam, mind a ketten büszkék és boldogok voltunk. A dicső és hatalmas francia nemzet bókja, nekünk szegény barbárok vég nélkül jól esett. Legbájosabb mosolyomat öltöttem fel és amikor bér ügyében hat korona nézeteltérés mutatkozott közöttünk, habozás nélkül megadtam a madmazelnak azt, amit kért.

A madmazel egy karcsu, előkelően hideg és elegáns fiatal hölgy, egyszerű fejbőlintással vette tudomásul ezt az áldozatot, amelyet a francia nyelv oltárán elhelyeztem. Azután elegáns határozottsággal figyelmeztette a helyszerzőnét arra, hogy ő csak takarítani és tálni segít, de a súlyosabb munkában nem vesz részt.

— Ezt nem is kérte senki a madmazeltól, mondtam erre szinte felháborodva a kijelentésben rejlő gyanúsításon. És férjem, aki szentimentális lélek, hozzátette:

— Madmazelt családtagnak nézzük, nálunk igazán otthona lesz.

Nagyon meghatóttan mondta ezt, nyilván arra gondolt, hogy ez a szegény teremtés, aki így elszakadt az övétől, milyen árván és szeretetlenül bolyonghatott eddig ebben az idegen és gonosz országban. A madmazel ezt az érzelmes kijelentést is fölényes fejbőlintással vette tudomásul, azután a helyszerzőné társaságában elsu-

hazánkban a birtokelosztás ugy sem kedvező. A nagy latifundiumok tulságosan nagy területet foglalnak el az ország termő talajából s viszont aránylag kevés föld van a kis- és középbirtokosok kezén.

Ebből következőleg igen sok azoknak a száma, a kik kizárólag a napszámra vannak utalva, mint megélhetési forrásra, a mi fajfentartási szempontból nem valami előnyös, mert hisz a hazai extenzív mezőgazdasági üzemmód mellett az év nagy részében alig kínálkozik munka s így a napszámos családnak, ha nincs egyuttal saját gazdasága, örökösen a nyomor Damokles kardja lóg a fejük felett. Az ilyen gazdasági elemek legalkalmasabbak a szocialista romboló eszmék befogadására s a Cunard Linenek leghivebb alattvalói is. Azért minálunk a mezőgazdasági politikának természetes és elsőrendű feladata mennél több egészséges kisüzem teremtése. Ez a helyes irányelv gyönyörűen dolgoztatott ki abban a telepítési törvényjavaslatban, a melyet még Darányi Ignác azelőtti nagy érdemű földművelésügyi miniszter terjesztett a törvényhozás elé, a mely azonban az ő távoztával ugy látszik nem kerül realizálásra.

Ebben benne foglaltatott a gazdasági értelemben is tulnagyi latifundiumok elválasztható részeinek okszerű átalakítása kis- és középbirtokokká, a latifundium tulajdonosa cserében vagy az intenzív gazdálkodáshoz ma már mulhatlanul megkivántató elegendő forgó tőkét, vagy ha ilyenre nincs szüksége, csakis nagyban üzhető erdőbirtokot kapna s különösen nagy súlyt helyezett a miniszteri javaslat a munkásbirtokok alakítására. Mindezeknek az irányelveknek

magam is rajongója vagyok, mint a hogy az északnémet mezőgazdasági politika főelve is az, hogy a délnémetországi kedvező birtokelosztási viszonyok a tulnyomóan latifundiumos Északnémetországban is meghonosíttassanak egy belföldön lefolyó okszerű, nem ki hanem átvándorlás segítségével. De éppen ennél fogva hatott reám, mondhatnám dermesztően a statisztikai hivatal ama fenti közlése, hogy tíz év alatt az önálló mezőgazdasági üzemek száma oly óriási mérvben apadt. Mert hisz hogyha a régi üzemek sem tudják magukat fentartani, hogy akarjunk mi akkor újakat alakítani? Hisz ez a Danaidák hordója lenne. Egyik oldalról szüntelen alakítanánk új kis üzemeket, a másik oldalon meg bukának a régié. Ha ilyenek a közviszonyok és ilyen a gazdasági állapot, hol van akkor arra garancia, hogy a mesterségesen megalkotott mezőgazdasági új üzemek prosperálni tudnak? — Hisz jól mondja Goethe, hogy minden kezdet nehéz, de legnehezebb a gazdaság kezdete.

Vannak, a kik ezt a mezőgazdasági kétségbejítő kelevényt merkantil kenőccsel szeretnék eltüntetni s azzal vigasztalnak, hogy lám egész Európában mutatkozik ez a jelenség, hogy a mezőgazdaság lélekszámban tért veszít az ipart őr, illetőleg városi foglalkozások javára.

De nagyon felületesen nézi az a viszonyokat, a ki azt hiszi, hogy az önálló mezőgazdasági üzemek nálunk tapasztalt számbeli gyors apadásának az ipari absorpcióhoz bármi köze is volna s a fent ismertett nyugateurópai állapottal bennünket vigasztalni lehetne.

Mert statisztika sem kell annak a megmondásához, hogy a mi

kezdetleges iparunkat még csak hasonlítani se lehet a nyugateurópai hatalmas gyáriparhoz s így nálunk roppant naiv dolog az utolsó évtized absorpciójáról beszélni. De ezenkívül külföldön a magasabb és állandóbb ipari munkabér mindenütt ugy érezteti hatását, hogy a földdel nem bíró napszámos elemeket vonja be először a városba s így ez az ipari absorpció mindenütt a mezőgazdasági napszámoskéz megrikulásában jelentkezik, a melynek pótlásául iparban szegény s mezőgazdaságilag tulsufolt vidékekről kénytelenek a nagybirtokosok munkásokat szállítani. Ahhoz, hogy az ipar az önálló gazdákat kimozdítsa helyükből, valami horribilis eddig még sohasem tapasztalt ipari fellendülésnek kellene elkövetkeznie. Hyet én sehol sem ismerek még, azt azonban igen is tudom, hogy az ipari munka speciel a mezőgazdasági napszámosok számát apasztja. Elegendő lesz talán, ha e tekintetben Németországra hivatkozunk, miután ez az ország dísekedhetik ma a legerősebb ipari fellendüléssel. Itt 1882-ben 100 lakosra esett 43.38 százalék. Tehát az ipar részéről a mezőgazdaságra gyakorolt absorpció kétségkívül nagyon erősen működött s ez adja nálunk is a könnyen vigasztalódók szájába az ipari felszívási magyarázatot. De ha beletekintünk a részletekbe, ugy azt látjuk, hogy az összes őstermelők közül 1882-ben 27.78% volt önálló őstermelő, 0.81% volt magasabb gazdasági alkalmazott s 71.41% volt alsóbbrendű gazdasági alkalmazott és napszámos. Ezzel szemben 1895-ben az összes őstermelők közül már 31.07% volt önálló őstermelő, 1.16% volt magasabb alkalmazott s 67.77% volt alsóbb-

hogott, közben egy-egy csókot lehelve az inkább reszkető, mint elbájt Ilonka és Pistuka gyermeki homlokára.

Magunkra maradván, valamelyes hallgatás után az uramhoz fordultam.

— Nos?

Az uram akinek annyi emberismerete van, mint egy tapasztalatlanabb verébnek, a komoly elragadtatás hangján mondta:

— Nekem nagyon tetszik. — Egyszerű, komoly, előkelő, szóval nagyon rokonszenves.

— Nekem is nagyon tetszik, — csatlakoztam az uram véleményéhez. — Azt hiszem, nagyon meg leszünk vele elégedve.

— Föltétlenül. Ne feledd, hogy francia leányról van szó. . . A francia pedig komoly nemzet, akármit hazudnak is a francia léhaságról. Egy nemzet, amelynek olyan ipara, olyan kereskedése van, hogy az irodalomról és művészetről ne is beszéljek . . .

Mint hogy az e fajta kitéréseket nem szeretem, félbeszakítottam az uramat és visszatértem a madmazelre:

— Az egyetlen kifogásom, ha ugyan kifogásnak nevezhetem, az, hogy a madmazel nem elég barátságos . . .

— Ezt szeretem benne a legjobban, — mondta erre az uram. — Tartózkodó, diszkrét . . . ez a jónevelés és az előkelő gondolkodás legkitünőbb bizonyítéka. És aztán van még egy nagy erénye, amelyről

nem szabad megfeledkeznünk . . . gyönyörűen beszél francziául!

Bámulva néztem rá. Honnan tudja azt, hogy a madmazel gyönyörűen beszél francziául? De az uram olyan tekintélyesen ült a karosszékben, mintha csakugyan megtudná itélni. Nem akartam tehát a kedvét szegni és én is őszinte meggyőződés-sel ismételttem:

— Az már igaz! Gyönyörűen beszél francziául!

Reggel már az egész ház tudta, hogy francia madmazel jön hozzánk. Mifelénk, a külső Józsefvárosban ez nem közönséges dolog és nem tagadom, hogy e szenzációs hír révén a tekintélyünk határozottan emelkedni kezdett. A háziur, aki a fürdőszoba kifestését negyedévről-negyedévre halogatta, udvariasan megkérdezte tőlünk, hogy mikor jelentkezhetik a festő? Az ügyvédné, aki eddig megvárta, hogy én köszönjek neki, a madmazel hatása alatt szó nélkül beadta a derekát és majdnem levette a kalapot a fejről, olyan hódolattal tisztelgett nekem. Nem tudom, véletlen-e vagy ezt is a madmazelnek köszönhetjük, de tény az, hogy ezen a napon még a mézarszékben is jobb hust kaptunk. — Egyáltalán az emberek viselkedésében volt valami abból a rejtélyes tiszteletből, amelylyel egy főnyeremény nyerteseit, vagy a történelmibb nevű grófokat szokás körülrajongni.

Ilyen körülmények között állított be hozzánk egy nevezetes hétfőn a madmazel.

Az uram, aki máskor korán reggel bemeleg a hivatalába, már szombatn szabadságot kért, hogy jelen lehessen a madmazel bevonulásánál. — En a legigézőbb pongyolámat vettem fel, a gyerekeket pedig az ünneplő ruhájukba bujtattam. Lázasan izgatottak voltunk valamennyien, hogy miért, azt az uram ezzel magyarázta meg:

— Nagy dolog az, amikor egy egyszerű polgári családba beteszi lábát a nyugat-európai kultúra!

Azon a lábon, amelyet a nyugat-európai kultúra betett hozzánk, kaczer sárgaczipő és fekete selyemharisnya volt, a kultúra mind a kettőt tüntetően mutogatta. A madmazel keeses fejbiczenéssel üdvözölt minket, azután megkérdezte, melyik lesz a szobája? Az uram, aki a társaságos érintkezés sikerének érdekében bevásárolt egy francia zsebszótárt, e szótár segítségével megmutatta a madmazelnek a szobáját. A madmazel egy elragadó „Mersi monsieur” után bevonult a szobájába és a ládáiból kirakta a holmiját.

En eleinte türelmesen és előzékenyen néztem ezt a műveletet, de mikor a rakogatásnak csak nem akart vége szakadni, bizonyos csüggedés-félet éreztem. A gyerekek, akik eleinte illedelmesen pongyolámba kapaszkodtak, utóbb megunták a szórakozásnak e nem nagyon változatos nemét és kiszoktek a másik szobába, ahol azzal mulattak, hogy egymást harapni kezdték. Az erre következő nagyszabású

rendű alkalmazott és napszámos. Tehát az ipar által gyakorolt erős absorptió dacára a kis üzemek száma szaporodott s csak a cselédek és napszámosok száma fogyott, ami a fentebbi tételt teljesen igazolja.

De hát hogy van ez nálunk? Mint fentebb láttuk, őstermelő volt nálunk 1613742 s ezek száma tíz év alatt 1537092-re apadt. De viszont mezőgazdasági napszámos volt 1890-ben 1214725 s ezek száma 1900-ig 1383844-re emelkedett. Tehát emelkedett számban az az elem, a melyekre egészséges viszonyok között az ipar legelőször gyakorolja absorbeáló hatását s viszont az önálló őstermelők, a kikre a hatalmas német ipar sem volt képes absorbeáló hatást gyakorolni, számban rettenetesen megfogyott.

Ebből az egybevetésből kétségtelen, hogy nálunk az önálló őstermelők számának horribilis apadása semmiféle okviszonyban sem áll az iparral, mert hisz épen ama mezőgazdasági elemek gyarapodtak számban, a melyekre az ipari absorptiónak kihatással kellene lennie.

Még a vak előtt is világosnak kell annak lenni, hogy itt semmiféle merkantil vigasztalás se használ. Itt a legridegebb, a legborzasztóbb ágrár pauperizmussal állunk szemben, a mikor súlyos közterhek, nehéz kamatok, a rossz gazdasági helyzet súlya alatt összeroskad az önálló termelő, megperdül a dob az udvarán s lesüllyed a mezőgazdasági proletáriátusba, vagy azt be sem várva, kivándorol.

Ennek a szemünk előtt lefolyt rettenetes pusztulási folyamatnak a leplezetlen feltárásával nagy szolgálatot tett a statisztikai hivatal mindazoknak, a kik a nemzeti politika reális fejlődése iránt érzékkel

birnak. Ha már ez a rémes felfedezés se indítja magát termő munkára a királyt és nemzetet, akkor igazán kétségbe kell esnünk hazánk jövője iránt. Sajnos, nem kell ahhoz sok pessimismus, hogy ez a remény elhalványodjék lelkünkben, ha a közel jövő közjogi nagy tusáinak s elkeseredett küzdelmeinek előrevetett árnya elvonnul lelki szemünk előtt. A kilátások kevés vigaszt nyújtanak az aggódo honfiúi léleknek. De azért talán megihletti a magyarok Istene a törvényhozás mindkét tényezőjét és még mielőtt a szakítás visszavonhatatlan lenne, megtalálják azt az alapot, a melyen a békés munka ideje elkövetkezik.

Bomlás jele.

Bár visszavonattott az az indítvány, mely megyénk folyó hó 8-án tartott közgyűlésének tárgysorozatát előkészítő állandó választmányi ülésén a vármegyei tisztviselőknek a passiva resistenciából való kikapcsolására vonatkozott, mind a mellett, tekintettel arra, hogy az indítványt tevő nem volt elszigetelten magában álló, szükségessé látjuk, hogy a felvetett időszerűtlen gondolat a nyilvánosság előtt is tárgyalassék.

A mult század első negyedében történt az első nagy összeütközés a bécsi kormány és a törvényhatóságok között, melyből alkotmányunk ujjaszületése következett. Ennek most is be kell következnie.

Ha a mult század harezában nem akadt volna meggyék, melyek a tisztikarral egy akarattal vívják végig az alkotmányos küzdelmet, Magyarország az absolutizmus igáját soha se rázta volna le — ma is így lenne.

Voltak akkor is hazánk alkotmányához hűtlenségre hajlók, hiszen ez volt 400 esztendő óta örök átká, örök akadály a hazánk szabadságának, kik előtt a hatalomhoz jutás, vagy annak megtartásához a haza ügyéhez való hűtlenség mutatkozott alkalmas eszköznek, de voltak olyan meggyék is, melyeknek tisztikára és kitartó közönsége felett a karhatalom nem boldogulhatott.

Ilyen volt Barsvármegye is.

Megyénk 1821. évi május 3-án volt közgyűlése ezt a határozatot hozta:

„Ne hogy a karhatalommal felruházott királyi biztos a törvénytelen parancsokat a megye törvényes organumaival végrehajthassa, a tisztikar azonnal oszoljon fel és minden további hivataloskodástól tartózkodjék.”

Meg is tette.

Igaz, hogy azon időben a tisztviselői állás pusztán nemes hivatásnak tekintetett, de ma már nemes hivatása mellett egyuttal kenyérkérdés is, éppen ezért a helyzet változott viszonyainak méltánylása mellett, a midőn vármegyénk közgyűlése mult évi július hó 17-én 638. szám alatt hozott határozatával a vármegye tisztikarát az alkotmányosnak el nem ismert hatalom által megtámadott alkotmányunk védelmére terén a törvényes ellenállásra kötelezte, mely ellenállás a meg nem szavazott adók szedése, a meg nem szavazott ujonczok előállítására és hazánk törvényeibe ütköző kormányrendeletek végre nem hajtásából áll, ki mondotta azt is, hogy ha a kormány a törvényhatóságtól az állami javadalmat meg vonná, vagy az alkotmány védelmében résztvevő megyei, városi vagy községi tisztviselőket állásuktól felfüggesztésük vagy elmozdításuk által szenvedett káraikban erkölcsi és anyagi támogatásban részesíti.

Szomorú lenne, ha a vármegye közönsége legjobbjaiból választott tisztikar lenne a hozott határozathoz bizalmatlan és kedvesen venné az indítványozott kikapcsolást az ország alkotmányának védelmére irányuló törekvésből.

Ez lehetetlen.

A tisztviselő, midőn megválasztatik, következő esküt teszi: „A királyhoz hű leszek és az ország törvényeinek engedelmeskedem.”

Lehet-e nagyobb hűtlenség ugy a király, mint az ország alkotmányához, ha a közgyűlés színe előtt letett fogadalmát bárki is megszegi, pedig megszegné, amint akár félelem, avagy hatalomvágyból az alkotmányellenes hatalom szolgálatába állana és annak törvényellenes rendeletei végrehajtásához segítséget nyújtana.

Ma még, és ugy hiszszük örökre, a tisztviselőség lelke a miénk, azt el nem vonhatja tőlünk senki. Gondolata, érzése,

sírását az uram egy pár pofonnal akarta csillapítani, de sajnos, eredménytelenül. A gyermekeimnek a visitása csakhamar tébolyító arányokat öltött és az uram meg én tanárestalanul néztünk egymásra, majd pedig a madmazelre. Különösen a madmazelre, akitől, mint a nyugat-európai kultúra képviselőjétől, és eszerint határozottan felsőbb lénytől ez ügynek az elintézését vártuk. Azt reméltük, hogy néhány francia szóval vagy valami különösebb párisi eljárással rögtön mosolyt fog varázsolni a síró gyermekek arcára. De hiu volt minden reménykedés! A madmazel isteni nyugalommal folytatta a selyem alsó szoknyáinak a kirakását és a gyereksivalkodással szemben az imponáló nemtörődömség álláspontjára helyezkedett.

Bennem forrni kezdett a méreg, de az uram kérő tekintetére egyelőre nem üzentem háborút a francia nemzetnek. A magyar ékesszólás minden csábításával halmoztam el gyermekeimet és olyanokat ígértem nekik, amik egy milliomos családot is az anyagi tönk szélére juttatnának. Ezen az alapon annyira a mennyire, helyreállt a béke, amire a madmazel királynői mosolylyal jegyezte meg:

— Ugy látszik, a kicsikék rosszak.

(Az uram a zsebszótárból lefordította.)

Zavart mosollyal hallgattuk ezt a szigorú bírálatot, miközben a madmazel fenséges göggel folytatta a ládák kiürítését. Amikor az intimebb fehérenemükre került

a sor, az uram, aki nagyon szemérmes lélek, kiment a szobából, én pedig utána.

— Nos? — kérdeztem tőle egy kis hallgatás után. — Még mindig olyan rokonszenves?

— Istenem, — mondta az uram, — az első délelőtt . . . Kérlek, a holmiját csak ki kell raknia . . .

De a hangjából hiányzott a meggyőződség heve, a jövőbe vetett bizalom . . . Szomorúan néztünk egymásra, mint két szerető lélek, akit együtt valami nagy esapás ért . . . És nem szóltunk semmit, csak éreztük, hogy a kiábrándulás és keserűség lopózik a szívünkbe . . .

Ebédnél a helyzet még feszültebb lett. A madmazel megterítette ugyan az asztalt, de az ajka szögletében hihetetlenül fájdalmas mosollyal. Így mosolyoghatott Stuart Mária a vérpadon, vagy Jeanne d'Arc a máglyán. Az uram arca elsötétült.

— Nagyon érezteti velünk a kulturát! — morogta magában. Aztán a tányérjára hajolt és egy fenevad elkeseredésével kezdett enni.

Csönd volt. Egyszerre az uram letette a kanalat és csodálkozva, fűrkészve nézett rám.

— Mi az? — kérdeztem csodálkozva.

— Semmi! — mondta az uram és tovább evett. A madmazel arca hideg és merev volt. De ahogy újra a tányér fölé hajoltam, félszemmel láttam, hogy a mad-

mazel mosolyog. Félig zavartan, félig biztatóan, valami nagyon különös mosollyal, olyan mosollyal, amellyel az asszonyok csak a férfiakra mosolyognak . . .

Ebéd után az uram félrevont.

— A madmazelt el fogjuk küldeni — mondta keserűen. — Az asztal alatt a nyugati kultúra lába meg akart ismerkedni az enyémmel . . . Eleinte rád gyanakodtam . . . aztán azt hittem, hogy véletlen . . . de háromszor ismétlődött . . . a madmazel volt . . . Udvarián és finoman el fogod küldeni . . .

Az „udvarián” és „finom” fogalmazásra nagyot nyeltem, de hát csendes asszony vagyok és nem szeretem a veszekedést. Szépen megkértem tehát a madmazelt, hogy menjen el.

A madmazel előkelően biccentett a fejével. Megértett. Azt is megértette, hogy miért küldöm el. Bement a szobájába, szépen, kényelmesen visszarakta a holmiját a ládába, aztán egy czédulára fölirt egy pár francia szót és átadta az uramnak. Mialatt ő és vele a nyugat-európai kultúra örökre eltávozott tőlünk, az uram a zsebszótár segítségével kibetűzte a czédula tartalmát.

A madmazel ezt írta:

— Ha maguk szeretik egymást, akkor mi az ördögnek vesznek francia nevelőnőt a házhoz.

megindulása, szóval mindene, a mi a lélekhez tartozik össze van forrva a törvényhatóság érzületével. Amíg ezen lelki kapcsolathoz a tisztikar hű marad, addig a törvényhatóság is köteles őket védeni minden erkölcsi és anyagi kapcsolatokban. A mint a tisztikar egyik vagy másik tagja hűtlenné akar lenni és széttépni óhajtja ezen erkölcsi kapcsolatot, azon pillanatban maga kapcsolja ki magát a törvényhatóság erkölcsi kötelékéből. Ilyen elferdüléstől a már erkölcsileg teljesen sülyedt korban, senki meg nem akadályozható. De a vármegye közönsége mint erkölcsi testület sem változtathatja meg véleményét, sem elhatározásait megtámadott alkotmányának védelmében egyik napról a másikra. Semmi és senki kedvéért sem teheti meg, ha kötelességszerűleg és tisztán hazafias sugallatából hozta meg az ellenállásra vonatkozó határozatait, kötelessége hűnek maradni elfoglalt álláspontjához.

Nem a tisztikar kikapcsolására van nekünk szükségünk, hanem arra, hogy kapcsoljuk ki saját lelkünkben mindnyájan a visszavonás és önzés czudar tulajdonságait. Hozza meg áldozatát a haza oltárára mindenki, módjához mért anyagi áldozattal vagy erkölcsi támogatással, vagy bármi módon arra hivatott eselekményével. És ne érjen bennünket, ne tartson tovább nálunk az a leverő tudat, hogy a vármegye legvagyonosabb birtokosainak egy része még mindig kivonja magát az alkotmány védelmére szükségelt áldozatok alól, kik csak az alkotmányos rend és törvényes helyzet jótéteményeiből vették ki részüket, de a mint a haza megtámadott jogrendének védelmére tőlük áldozatot kér: közöttünk nem láthatók.

Minden hű fia a megyének vegye kezébe az evezőt és a vármegye határozatait értelmében egyesült erővel küzdjünk az ellenünk törő hullámokkal mindaddig, míg hazánk törvényes függetlensége és alkotmányos önkormányzatának leigázására felkelt hatalom által elsüllyesztésére szánt hajóját meg nem mentették. Zongor János.

A magyar történelem „szemétrakás“.

A vihar nemcsak rombol, de tisztít is. Sőt épen azért rombol, mert tisztít. Mivel-hogy a felgyülemlett salak felemészti önmagát, ami által vihart idéz elő. Eredményképen megtisztul a levegő, minden organizmus nagy megkönnyebbülésére. Ugy látszik, hogy az ember nemcsak mint materialis lény van ugyanazon törvényeknek alávetve, mint a Természet minden országa, de rokonvonások mutatkoznak az ember szellemi világa és a Természet jelelenségei között. Tehát az ember nemcsak oly feltételek mellett szaporodik, nő, táplálkozik stb., mint a Természet más lényei, de szellemében is hasonló a Természethez. E kis elmélkedést előrebocsátva, utalunk a mi jelen válságos helyzetünkre meg a fenti képre. Vihar itt — vihar ott. Salak itt is — ott is. Az eredmény pedig remélhetőleg nem czáfol rá hasonlatunkra.

Az a vihar, mely ma nálunk dúl, felszínre veti a felgyülemlett salaknak legmélyebb rétegeit is. Aki ma látni akar — mert csak akarnia kell — láthat. Láthatja a képet, melyet egy ország sajnálatos állapota nyújt. Láthat fegyverrel ütött, tolvajkézzel adott, nemtörődömségből kapott és végre magaszülte undort keltő sebeket. Nem akar ez hatásvadászó hasonlat lenni. Ez csak igazi perspektívája a mi betegségünknek. Azok az undorító sebek pedig nem véletlenségből jutottak a hasonlat végére. Eszre kell vennünk őket s velük oly keményen leszámolnunk, mint a többi, bár tisztesebb formájú bajunkkal. Az önfiafágtatás ez undorító, erkölestelen látvány. Rövid idő alatt ennek is sok fajával ismerkedtünk meg. A sok közül ime egy!

A hazaárulók — a hazátlanokkal! Ezek kötötték ellenünk szövetséget. Ez a szövetség árulja a legdrágább erkölcsi javakat. Árulja egy egész nemzetnek erkölcsi javait. Rávetik magukat mindenre, ami

számunkra drágaság, ékesség. Számunkra nincs jövő, jelen se, múlt se legyen! Ezek jelszavak. Az ő jelszavai. „A magyar történelem pedig egyenesen félig szándékos, félig öntudatos hazugságok használhatatlan szemétrakása.“ Ezt az aljas jellemzést egy ugyanolyan aljas kritikán belül kockáztatja meg egy „Jövendő“ című irodalmi és politikai újság. Az a bizonyos kritika pedig Rákóczy Ferencnek egy francia életrajzárol szól a fentihez hasonló hangon. Ez a kritika meghamisítottan mondja a magyar történelmet, pedig ő maga hamisítja meg azt: szándékosan — hazugságból. Nem volna elég terünk, ha részletesen akarnók ismertetni a hazátlanság e legujabb gyümölcsét, melyről egyszerűségi megállapíthatjuk, hogy a történelmi materializmus szülötte. Talán nem is oly csodálatos ez, ha meggondoljuk, hogy két egyetemünkön a történelmi materializmus uralkodik. Mily veszedelem fenyegeti minden ország létalapját: a hazafias érzést. De nemcsak veszélyeztetni, hanem ki is öli.

Mai helyzetünkre csak súlyosbítólag hathat az a szerencsétlenség, mely a politikától független, abszolút hazaszeretetet fojtogatja. Ime a világmegváltó szocialdemokratia erkölcsese. Ilyenek azok a hazától, vallástól független erkölcsök. Erkölcs hazafias érzelem, erkölcs vallás nélkül! Vajjon hallottak ezek az emberek valaha az ember „embervoltáról“ ?!

Az a merészség, melylyel a hazátlanság a legszentebb helyekre is betolakodik, a hazaárulók munkája. Ők dagasztották meg ennyire a világfelforgatók vitorlát. Csakis azért lehet büntetlenül a szemünk közé vágni: a magyar történelem: „szemétrakás.“

Krónika.

Spiónoskodás.

A spiónt, magyarul kémet, adott körülmények között meg kell becsülni. Például akkor, ha ellenség tör be az országba és az ellenség hadállását kell kikémlelni. Vagy például akkor, ha gonosz összeesküvést kell felfedezni. Elég az hozzá, hogy a spiónról (ez a közkezdvelt elnevezés) nem lehet egész általánosságban azt a defini-tiót adni, hogy a spiónt — a legnagyobb gazemberrel. Am ebből senki sem következtessen azt, hogy én a spióntokat védelem. Korántsem. Csak azért beszélek róluk most így, mert azt akarom vele bizonyítani, hogy minden hivatás körében lehetnek gazemberek, ehhez a titulushoz nem szükséges éppen hivatott spióntnak lenni. Aki nem hivatásszerű spiónt és mégis spióntoskodik, az nyilván más hivatásának rovására úzi a spióntoskodást. Tehát gazember. Mert ha nem volna gazember, nem hanyagolná el hivatását. És ha elhanyagolja, nem azért teszi, mert jellemes ember, hanem azért, mert gazember, mert neki maga a spióntoskodás nyújt élvezetet és ez csak gazembernek nyújt élvezetet. Ugy látszik kezd terjedni a gazembereskedés. A spióntoskodás. Lapunk szerette volna csirájában elfojtani. Nem rajtunk mult az eredmény, hanem a finyáskodó urakon, a kik fraterizálnak szemtől-szemben még olyanokkal is, a kikről pedig hiszik, hogy spióntoskodnak. Nohát az urak finyáskodjanak csak továbbra is. Lapunk nem fogja őket utánozni. Nem. Akárki akármit tegyen is velünk. Le fogjuk leplezni a gazembereket, még ha a torony csucsig érd nagyságok is. Annál inkább azokat a bitang iczi-piezi torzakokat, kik a spióntoskodás révén szeretnének az egekbe nyulni. Biztos értesülésünk van róla, hogy vármegyénk közéletében ez undok spióntfajzat erősen grasszál. Még a népevelés apostolai sem mentesek. Miként halljuk, akadt itt a közelben egy tanító, ki a vele jó barátságban élő társáról volt képes spióntoskodni. Még azt is feljegyezte és a fegyelmi hatóság rendelkezésére bocsátotta, hogy mi-

kor aluszik és mikor ebédelt a jó barát. Pfu! Gyalázat, hogy az ilyen hitvány frátert a tanítóóság még ki nem közösitette. Ezt azonban csak egy példakép említettem. Van a példákban bő sorozat. Tudunk arról is, hogy a vármegyei életben, értvén a közgazgatás szűkebb terét, — néhány spiónt grasszál. És még milyen módon. A hazafias tisztviselői kar még az orrát sem fujta ki tisztességesen, mikor erről már illetékes helyen tudnak. Jó lesz vigyázni uraim. Nem komédiából figyelmeztetjük mi önököt. Csak ne bizalmaskodjanak kétes firmákkal. Csak messze el velük. Több mint három lépésre. Aztán ügyeljenek arra is, hogy ne ép kívül állók között keressék a spiónt. Ott is akadnak. Számukat nem tudom. De ha vannak is, ezek nem oly veszedelmesek, mint azok ott bent. Különböben meg is követeli a hazafias közönség, hogy hazafias tisztviselői óvatossá legyenek. Mert ez nem egészen az ő magánügyük, hanem első sorban is közérdek. Felülről jöjjen a bizonyíték arra, hogy mit remélhet Barsvármegyében egy hitvány spiónt. Ennek aztán meg lesz a hatása. Az hogy a szemetet kipusztítsuk. Ki kell pusztítani, ki kell irtani őket. Még mielőtt jobban elterjed a gaz. A mikor is már esetleg késő. A példákat pedig máskor folytatjuk. Ha az orvosok nem használ. De akkor már erősebbnek is kell lenni a gyógyszernek. A gyűlölt nevek ki lesznek nyomtatva.

Levél Budapestről.

Budapest, 1906. február 10.

Nagy idegesség, nagy nyugtalanság vehető észre Budapest lakosságának jó részén.

— Persze, a politikai helyzet, a kínos bizonytalanság... véli az olvasó; — pedig dehogy! Nem ilyen ideális, hanem sokkal prózaibb körülmény okozza a kavardást, amelynek budapesti szöval „fertály“ a neve. A fertály a lakbér-negyed elnevezése. Budapest fele májusra lakást fog változtatni és most van a fölmondás, a lakásnézés ideje. Az egész város olyan, mint egy fölpszikált hangyaboly. Amikor a hangyák fészket fölturnálják, a kis állatkák nagy zavarukban össze-vissza szaládgálnak, egymásba botlanak, hirtelen megállanak, irányt változtatnak és futnak előre, oldalt, hátrafelé, majd visszatérnek kiindulási helyükre és újra rohannak, — s így megy az addig, amíg az ember meg nem unja nézni őket.

Budapest népe is így szaladgál össze-vissza, majd hirtelen megáll egy kapun lógó hirdetés előtt; fölzalad, megnézi a lakást, azután folytatja a járását. Sokszor gondolkodtam azon, mi lehet az oka a feltűnő gyakori lakás-változtatásnak. Rosszak és drágák a lakások, az igaz; de akárhány-szor megy is az ember új lakásba, újra csak rosszat és drágát talál; mi értelme van hát az örökös kíséletezésnek, melynek csak a butorszállítók látják hasznát!

Szerfölött gazdag tapasztalatokkal gazdagíthatja ilyenkor az ember ismereteit. Egy házon esábitóan integetett felém a czédula: „Háromszobás lakás, kertre nyíló ablakokkal, kiadó.“ Ott bent aztán kint, hogy a lakás két udvari lakószobából és egy eselédőszobából áll, — az ára pedig azért, mert ablakai a szomszéd ház kertjére nyílnak, — évi 490 frt., vagyis (hogy senki ne gondoljon sajtóhibát) 980, azaz kilencszáznyolcvan korona. Így fizetted meg egy budapesti háziur a szomszédja kertjét! Még csak azt kell megjegyezni, hogy nem ám az Andrássy-uton található ez a lakás, hanem a Józsefváros külsőbb részének egy utcájában.

* * *

Ha e lap olvasói közül valaki mostanában Budapestre vetődne, — ajánlom, hogy tekintse meg a Könyves Kálmán által Rippl-Rónai festőművész képeiből rendezett kiállítást. Nagyon érdekes dolgokat láthat ott. Van ott kép, amelynek a czíme, — mondjuk — Esti szürkület az erdőben;

— de Samu legyen a nevem, ha ugyane képnek, ha megfordítják, ép oly joggal ne lehetne a címe az, hogy a napkeleti bölcsék imádják a kisdéd Jézust, — vagy akár az, hogy: Togo diadala Rosdestvenskin.

A fővárosi ember — akár szívesen, akár kénytelenül — más sok tekintetben a szecsessziós irányok hatása alatt áll. De a vidéken még a festészet régi hagyományai uralkodnak, s azért azt hiszem, nagy meglepetéssel, talán megdöbbenéssel is látnák ezeket a képeket, — az impresszionista festészeti irány alkotásait.

Olvastam egy kritikát, amely Rónait magasztalva, körülbelül azt mondja róla, hogy mikor köd van és alaktalan árnyak suhannak el a szürkeség tengerében, mikor halk csilingelő színek merülnek fel a párás őszi délutánok tónusából, akkor megnyílik Rippl-Rónai lelke és magába szívja a természet megnyilatkozásait.

Jól elolvastak minden szót? Azt is, amely halk csilingelő színekről szól? Ugye, most csodálkoznak a pesti emberen, aki a színeket csilingelni hallja. Azt hiszem, Maróton csak látni tudják a színeket, — lám, mi halljuk is; — legalább Rippl-Rónai, meg a kritikusa hallja. Most már könnyű elképzelni, milyenek lehetnek azok a képek, melyekre a festő lefesti a színeket, amelyeket csilingelni hallott.

De tegyük félre a tréfát, s ha már szóba került, beszéljünk komolyan is e kiállításról. Rippl-Rónai is bizást elmondhatná, hogy csak a barátaitól mentse meg az Isten, — az ellenségeivel majd elbánik maga is. Mert kétségtelen, hogy erős ember. Ilyen csevegés formájában, amilyen az én levelem, szabad tréfálni az ő művészetével, amely azonban kiállja a guany nyilat és nem pusztul bele a minden erős egyéniség számára kész kálvárián. Az ő színei ha nem is csilingelnek, — bizonyosan megtalálják az utat, mely a szívhez vezet.

Azért még egyszer mondom, aki mostanában Budapestre rándul, vegye föl a programjába e kiállítás megtekintését.

H i r e k.

Személyi hir. A hivatalos lap mult heti egyik számából veszszük a hirt, hogy Ó felsége Dr. Dúdek János, a nyitrai papnövelde kormányzóját nyilvános rendes tanárnak nevezte ki a budapesti tudományegyetem hittudományi karához az égzatos hittan tanszékére. E hirt annál nagyobb örömmel közöljük, mert a kitüntetett városunk szülöttje, aki szülőföldjéről soha meg nem feledkezett.

A közigazgatási bizottság üléséből. Rég nem mutatkozott oly nagy érdeklődés a közigazgatási bizottság ülése iránt, mint amelyet tapasztaltunk folyó hó 13-án. Leginkább annak tulajdoníthatjuk, mert kíváncsi volt mindenki arra, hogy vajjon Sényi Kálmán, a barsi megyefőnök fog-e elnökösködni, vagy sem. Altalános meglepedésre nem jött el Sényi Kálmán és így Simonyi Béla alispán vezette a tanácskozást. A közigazgatási bizottság tagjai egyébként bizalmas értekezletet is tartottak, melyen azt határozták el, hogy amennyiben valamely legközelebbi közigazgatási bizottsági ülésen Sényi Kálmán foglalná el az elnöki széket, úgy ez ellen határozottan tiltakozni fognak és a megyefőnök elnöklete alatt semmiféle ügyben sem hoznak érdemleges határozatot, vagyis hogy ha kell, akár szavazás útján is, minden ügyet levesznek a napirendről.

Kezdődik a hecvoz. A lévai kir. pénzügyigazgatóság az alábbi körrendeletet küldte szét: „A városi adóhivatalnak, a községi előjáróságok, községi jegyzők és körjegyzőkhöz. A kir. pénzügyigazgatóság tudomása szerint Barsvármegyében a községek és városi adóhivatalok nem teljesítik az adókezelésről szóló 1883. évi VLIX. t.-cz. 45. §-ában megszabott köteleességüket és a költségvetési törvényen kívüli állapot tartama alatt még az önként

befizetett állami adókat sem szállítják be az illetékes kir. adóhivatalba. Felhivatnak, illetve utasítatnak a városi adóhivatalok, a községi előjáróságok, községi és körjegyzők, hogy az önként befizetett állami adókat az illetékes kir. adóhivatalhoz, ezen körrendelet vétele után azonnal szállítsák be és ennek megtörténtét a törvényes következmények terhe alatt folyó február hó 11-éig ide jelentsék be. Léva, 1906. február hó 5-én. Ujváry h. pénzügyigazgató.” — Az eredmény már is mutatkozik. Kőrmőczbánya sz. kir. város máris elhatározta, hogy az önként befizetett adókat beszállítja az adóhivatalba és be is szolgáltatott 7000 K. 63 fill.-t. Ebben csak az a vigasztalás, hogy Kőrmőczbánya mindég különzködött, tehát a kőrmőcziek nekünk barsmegyeieknek rossz példával nem járhatnak elől.

Erkölcsei elvadulás. A szomszéd Taszár község valóságos típusa lesz lassankint az elzüllött községeknek. Aki meg akar arról győződni, hogy az alkoholizmus elleni küzdelem nemcsak vicclapokba való, tekintsen be Taszár községbe. Ujabbán is egy-más után két eredménye volt a mértéktelen alkoholizmusnak. Mindkettő kocsmái verekedésből keletkezett. Egy fiatal munkást gégeje mellett 15 cm.-eres szurással sebesítettek meg. E héten pedig ugyancsak egy fiatal munkásnak félszemét ütötték ki. Sok szerencsét kívánunk a vezetőknek alkohollelles küzdelmükben.

Figyelmeztetés. Lapunk egyik olvasója küldte be az alábbi rövid közleményt, melyet nem csupán a közönségnek ajánlunk b. figyelmébe, de az illetékes hatóságoknak is. „Szentmárton községben, a Mankócz község felé kivezető ut északi részén több nyitott buzaverem áll. Ezen vermek mélysége 2—3 méter. S ezek közvetlen az ut mellett sorakoznak. Gyalogos embernek éjjel mellettük elmenni kész veszedelem. Több éve állanak ezen vermek elhagyatottan, anélkül, hogy valamikor eszébe jutott volna a község előjáróságának azok beföldeltetése. Illetőleg kit terhel itt mulasztás? A gazdát-e, ki új vermet ásva gabonájának, „elfeledte“ a régit beföldeltetni? Mindenesetre el kell tűnőnk ezen tátott száju szörnyetegeknek, nehogy valamely arra járó s ezen vermek létezéséről mit sem tudó békés halandó akaratlanul is közelebbi ismeretséget legyen kénytelen kötni az ily vermek belsejében tanyázó rovarok ezreivel.”

Kikapcsolás-bekapcsolás. Értelem nélküli jelszavakat beledobni a közvélemény sodrába, mindig nem okos, nem jó cselekedet. A legutóbbi megyegyűlésen egy bizottsági tag erősen amellett kardoskodott, hogy a vármegyei tisztviselőket ki kellene kapcsolni a nemzeti ellentállásból, mert — azt mondotta — ők tisztviselők s nekik a politika nem kenyérük. Dolgozzanak és engedelmeskedjenek a hatóságnak stb. Jó, jó, édes uram, de mindig figyelembe kell venni azt is, ki az a felsőbb hatóság? Jelenleg a ministerium alkotmányellenes, az országgyűlés bizalmatlansági határozatával terhelt, tehát annak vakon engedelmeskedni hazafiatlan dolog. Gondolkozzunk csak egy kicsit jó uram és legyünk kivétel nélkül magyarok. „Mindenek előtt a Haza!” Mert kenyeret idegen hazában is lehet szerezni, de hazát e kívül nem, legalább magyar Hazát nem.

„Derüs-borus hunczutságok“ ezim-mel Somogyi János az „Országos Ellenőr“ Kecskeméten megjelenő hirlap szerkesztője anekdota és tréfás elbeszélések gyűjteményt állított össze. A mű ára 2 K. Megrendelhető Kecskeméten az „Országos Ellenőr“ kiadóhivatalánál. A szétküldött felhívásokban olyan szemelvényeket olvastunk, melyek arra vallanak, hogy a könyvet érdemes elolvasni.

Az árvaszék német átírata. Más időkben talán behunyóknak szemünket az alábbi hir hallatára, most azonban nemcsak a szemünket kell kinyitnunk, de a

szánkat is. A vármegye árvaszékét valamely ausztriai hatóság megkereste egy ügyben és az árvaszék német nyelven válaszolt. Hát hiszen szép dolog az udvariaskodás, de ma a nemzeti nyelv érvényesülésének rovására még akkor sem volna szabad ily módon udvariaskodni, ha nem is volna tételes törvényünk arra, hogy csak magyar nyelven hozhatnak magyar hatóságok határozatokat. Különbösen esztétikailag sem szép, hogy teljesen német szövegű határozat, illetve átírat végén ilyféle klauzula bigyesztessék: Barsvármegye árvaszékének . . . sz. üléséből. Reméljük, hogy a casus ismétlődni nem fog és hiszszük, hogy az adott eset is csak az udvariaskodás ferde értelmezéséből ered.

Hogy érez egy magyar honleány? Erre a kérdésre ne mi adjuk meg a választ, hanem Dr. ifj. Ordódy Vilmos lévai szolgabírónak édesanyja, aki többek között a következő sorokat intézte kedves fiához: . . . A lapokból látom, hogy 15-én jön hozzátok az ujonnan kinevezett főispán. Az esetben, ha nem találkozhatnék veled, megírom, hogy semmi áron a hivatalodban meg ne maradj, gyere haza, **egy darab kenyér** mindig akad a számodra ide haza és a meleg szülői szeretet, azt tudod amugy is. Ellenkező esetben én hazaáruóra nem néznék ez életben, te pedig az lennél, ha helyt maradtál. Őfelszerető anyád. Budapest 1906. február 2-án. Irma.” Lám milyen szigorúan bírálják meg a magyar anyák fiaikat. Ilyen érzés, ilyen honfűi érzés mellett nyugodtan nézhet a magyar nemzet jövője elé. Természetes, hogy az a bírálat némileg túlzott, de a magva, a lényege nem az. Üdvözljük azt a honleányt, ki ilyen nagyon tudja szeretni a hazát.

Kinevezés. A belügyminister Kolesányi Lajos segédjegyzőt a nagyülési anyakönyvi kerületbe anyakönyvvezetővé, Csengei Aladár körj. irnokot a nagy-szelezsényibe anyakönyvvezető helyettesé nevezte ki.

Orvosi kitünőségek egyhangu véleménye az, hogy a Zoltán-féle csukamájolaj, melynek rossz szaga, ize nincsen, a gyermekek legjobb erősítő és tápszere, a miért is ajánlatos ezt is számításba venni a ragályos betegségek elleni védekezésnél. Üvegje 2 korona a készítő Zoltán B. gyógytárában, Budapest és a helybeli gyógyszerárban.

A lévai polgármestert felfüggesztették. Egyáltalában nem örvendünk ennek a hirnek, de még sem titkolhatjuk el, hogy a bekövetkezett eseményt mi előre láttuk, illetve hittük. A lévai polgármester üldözési képzeldésben szenved. Azt hiszi, hogy neki az alispán személyes ellensége. És annyira krónikus már ez a betegsége, hogy a személyes ellenszenvet ki is terjeszti, t. i. egész Léva városra. A polgármester ur ezt azonban másképp fejezi ki. Ugy, hogy Simonyi Béla Lévának az ellensége és ebből kifolyólag neki is, mint Léva város polgármesterének, ellensége. Simonyi Béla tehát nemcsak Léva város megrontására törekszik, de Bódogh lévai polgármester vesztére is. Így történhetett meg az, hogy ha valamit a polgármester felettes hatósága, az alispán, vagy valamely bizottság nem helyeselt, ennek magyarázatát a polgármester nem a tárgyi indokokban kereste, hanem a személyes ellenszenvben. Persze, a polgármester ur sem szerette ennél fogva az alispánt és a mikor csak szerét tehetett, gorombáskodni kezdett vele. Addig addig gorombáskodott, míg esordultig telt a pohár és az alispán végre azt indítványozta a közigazgatási bizottság folyó hó 13-iki ülésén, hogy ez az állapot fegyelmi uton rendeztessék. A közigazgatási bizottság azonban ezzel nem elégedett meg, hanem egyttal fel is függesztette a polgármestert. Mert végre is a hivatali köteles tiszteletet a lévai polgármester sem sértheti meg kénye kedve szerint.

Áthelyezés. Hegedüs Mór aranyosmaróti kir. mérnök a közszolgálat érdekében Miskolcra helyeztetett át, helyébe Bernát Samu balassagyarmati kir. mérnök jön.

Mi fáj jobban? Lapunk egy olvasója a következő pár sort küldötte be hozzánk közlés végett s egyuttal arra kér bennünket, hogy feltűnő helyen közöljük Fazekas Agoston pestvármegyei főjegyző szavait. „Tek, szerkesztő ur! Kérem emlékeztesse azokat a magukról megfélemedezett urakat, akik a mai nehéz időkben a mi hazafiás ellenállásunk megtörésére vállalkoztak, Fazekas Agoston pestvármegyei főjegyző jeles mondására: „Engem nem a bánt, hogy Ausztriával nem tudunk megegyezni, hanem az, hogy közöttünk, magyar emberek között is akadnak olyanok, akik édes hazánk ellen a hatalom szolgálatába szegődnek.“ Vagyok tek, szerkesztő urnak stb. Egy hí olvasója.”

Rendkívüli megyei közgyűlés. A vármegyei törvényhatósági bizottság folyó hó 22-én ismételve rendkívüli közgyűlést tart.

Tánczestély. A Barsvármegyei Kaszinó folyó hó 24-én este 9 órakor összes helyiségeiben tánczestélyt rendez.

Műkedvelői előadás Kistapolcsányban. Ezt már előre is jeleztük, mint olyat amely után az egész vidék érdeklődött. Szívesen adunk ismét helyet kiküldött tudósítónk sorainak: Azt hittem, hogy Budapestben vagyok a Király-színházban. Megyek a pénztárhoz: Minden jegy elfogyott, nincs több helyünk, azért zártuk le már! Nagy nehezen jutottam be. Tudták, hogy tapasztalni jövök, tehát helyet adtak. Ezen ürügygel pillanthatam a kulisszák mögé is. A színészek közt nagy volt a lelkes-

dés! Hogyne? Zsufolt ház! Vagy ötvenet küldtek haza, hogy csütörtökön jöjjenek. Gondolom azért jöttek oly sokan, mert furesán hangzott: Kistapolcsányban színelőadás. Sőt volt aki ráfogta a rendezőre, hogy megbolondult. Tapolcsányban színház! Még mi? És ime: a színpad áll és állni fog! Lefolyt az első előadás és következik a többi, amíg az Isten erőt ad hozzá. Meggyőződhetett Kistapolcsány közönsége, hogy van közte alkalmas színi műkedvelő. Láthatta, amit megvalósulni nem remélt. Hiába való volt minden ellenszenv. Igen! Aki hivatásánál fogva — ha nem is rendezni, de legalább közreműködni tartozott volna, kerülte ama szent helyet, amelyben a magyarosodás egyik fontos tényezőjét ápolták, sőt — bár hazudnánk — kicsinyléssel, gunynyal beszélt arról a „komédiázásról“. Nyilvánvaló, hogy eféle nem árt az ügynek, hanem a fondorkodónak. Színe került Guthi Soma „Házasodjunk“ című bohózata. A személyeket külön-külön nem soroljuk el, de annyit szükséges megjegyezni, hogy a szereplők között földmives ifjak is vannak, akik oly készséggel beszélik nyelvünket, mint a többiek. Méltatlanságul annyit mondunk, hogy a szereplők mind jól játszottak, sőt egyik-másik a műkedvelői nivón is átlépett. Kívánjuk, hogy minél több ilyen kellemes estéje legyen Kistapolcsányban. Fel, a kibontott zászlót!

A főispáni lakás és hivatal berendezése. A kereskedelemügyi miniszter utasította a helybeli államépítészeti hivatalt, hogy a főispáni lakást és hivatalt rendeztesse be. De ám az államépítészeti hivatal ennek az utasításnak megfelelni nem tud, mert be nem juthat. Így hát egyelőre jelentés tételekkel telik el az idő. Miként halljuk, a vége mégis az lett, hogy megtörténik a berendezés, sőt az is hirlük, hogy a felmerülő költségeikért az alispánt teszik felelőssé.

A kistapolcsányi műkedvelői előadás felülfizettek Horvát Károly 1 K., Kelemen Izidor dr. 3 K., főtiszt. Klacsánszky József 1 K., Komáromi Arpád 50 fill., Kudik János 1 K., Kupiss József 1 K., Léh József 1 K., főtiszt. Martinesek János 4 K., Plányovszky Ferencz 1 K., Rezan Pál 1 K., Ruzieska Mihály 50 fill., Sebek Ernő 40 fill., főtiszt. Séllyey János 4 K. E sorok közlésére a rendezőség kért fel, s ugyanitt köszöni a fentiek adományát.

Csöd. Altman József levai kereskedő ellen folyó hó 12-én csőd nyitott meg. Tomoggonok Dr. Szilárd Samu levai ügyvéd.

A vasuti bérletjegyrendszer tökéletesítése és kiterjesztése. Az Országos Magyar Kereskedelmi egyesülés indokolt beadvánnyal fordult a magyar királyi államvasutak igazgatóságához, amelyben arra kéri, hogy a M. A. V. igazgatása alatt álló jelentékenyebb hálózatu helyi érdekű vasutak vezetésével indítson tárgyalásokat aziránt, hogy ezen viczinális vasutak saját hálózatukra nézve szintén rendszersítsenek bérletjegyeket, amelyek egy önállóan, valamint a M. A. V. jegybérlet-módoszataival egybekapcsolva igénybevehetőek legyenek az utazó közönség részéről. A beadvány kifejti, hogy a viczinális vasutak vonalainak mentén fekvő számos nagyobb forgalmu város kereskedői ma már szintén rendszeresen utaztatnak üzletileg és ennél fogva egy általános gazdasági szempontból, valamint a helyi érdekű vasutak és a M. A. V. üzletpolitikai szempontjából is szükséges és előnyös volna a kérelmezett újítás életbeléptetése, sőt, amennyiben ezen reform lényegesen hozzájárulna a vidéki nagyobb gőcpontok annyira kívánatos fellendüléséhez, nemzeti és kulturális szempontokból is ajánlatos.

6193/1905. Árverési hirdetmény.

Az aranyosmaróti kir. tervényszék mint tkvi hatóság közlése, hogy Dr. Belicza Pál ügyvéd által képviselt Uhlár Jakab és Zsák György végrehajthatónak Krajeseje Mihály és neje szül. Dubina Magdolna végrehajtást szenvedők elleni végrehajtási ügyben 306 korona tőke, ennek 1905. évi június hó 8-tól járó 6% kamatai, 1/2% váltódíj, 103 korona 54 fillér eddigi 17 korona 65 fillér jelenlegi és még felmerülő költségek erejéig, ezen kir. tervényszék területén levő következő ingatlanokra u. m.: Krajcsi Mihálynak és neje szül. Dubina Magdolnának a pázsiti 4 sz. tjkvben A I 1-8 sorsz. 10 36 41 51 56 59 64 67 hrsz. és A I 14 szz közös legelő és erdőilletőségéből álló ingatlanban öket megillető 1048 korona becsértékű 1/4 k t jutalékára a végrehajtási árverést elrendeli és annak Pázsit község házánál a végrehajtható vagy képviselője közbenjöttével leendő foganatosítására határnapul 1905. évi márczius 7-ik napjának délelőtti 10 órája tüzetik ki azzal, hogy az ingatlanok a kikiáltási áron alul is eladhatók.

Kikiáltási ár a fentebb külön-külön kitett becsérték.

Bánatpénzként köteles a vevő a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy óvadékképes értékpapírban letenni.

A vevő köteles a vételezt 3 egyenlő részletben és pedig az első részletet az árverés napjától számított 30, a másodikat 60, a harmadikat 90 nap alatt kifizetni.

Armaróton a kir. tervszék, mint tkvi hatóságánál 1905. évi december hó 21-én.

Valkovits István, kir. tervszéki bír.

Köszönetnyilvánítás.

A n. é. közönség fogadja Zólyombá való távozásom alkalmából legáltalánosabb köszönetemet szíves partfogásáért.

Bugar Miklós
levélhordó.

Hirdetmény.

A nagysároői uradalomban az erdei lankán kemény hasábfal erdei ölenként 22 (huszonkettő) koronáért kapható.

Szivarkahüvely

ujdonságok

kaphatók

BRUNCZLIK I.

könyv- és papirkereskedésében

74 kitüntetés és állami érem!

10,000 motor a legteljesebb megelégedésre szállítva.

Drezdai motorgyár r.-t.
(ezelőtt Hille) fiktellepe:
GELLÉRT IGNACZ és TÁRSA
BUDAPEST, VI., Teréz-körút 41. sz.
Telefon 12-91.

Benzinmotorok, légszuszottmotorok, nyersolajmotorok, szesz- (spiritus) motorok, acetylen-motorok, Benzinlokomobilok cséplésre.

Szivógáz (generátoros)-motorok a legmodernebb és legteljesebb, beigazoltan a legolcsóbb üzemeltető erőgépek.

A drezdai motor világszerte elismerten a legkitűnőbb gyártmány. Kipróbált tökéletes szerkezet. Válogatott legjobb anyagból a legbiztonságosabb és a legpontosabban készíthető.

Tartós! Sok évi használat után sem szorul reparatúrára. Feltétlenül üzembiztos. Kezelése rendkívül egyszerű. Az üzemköltségek a legolcsóbbak.

Drezdai motorok üzembiztosan megtekinthetők számtalan iparvállalatban és uradalmak gazdasági üzemében: malmokban, téglagyárakban, fémgyárakban, faiparban, vízemelő (szivattyú) telepeken, gazdasági takarmány-kamarákban, tejgazdaságokban, cséplésnél stb. stb.

Teljes üzembiztosítások (malmok, gazdasági üzemek, közlőmű-szerkezetek stb.) szakszertű szállítása.

Felvilágosítások és költségtervezetek készíthetők.

Legmesszebb menő jótállás! Kedvező üzleti feltételek!

„HERO“

Fővárosi Fényképnagyító és
Olajfestmény Műintézet

Budapest, V., Bálvány-utca 21. szám.

Ajánlja a legújabb technikai módszer szerint előállítandó fényképnagyításokat brom, pastell, aquarell és olajpapíron, valamint valódi vászonolajfestményeket, Jutányos árak!

Mintaképkiallítás, a hol megrendelések is elfogadhatók:
a Dóczi könyvnyomdában Aranyosmaróton.

Dóczi nyomda Aranyosmarót.